

NÂNG CAO VĂN HÓA ỨNG XỬ TRONG CÔNG AN NHÂN DÂN THEO PHONG CÁCH ỨNG XỬ HỒ CHÍ MINH

VŨ VĂN HUẤN*

Hồ Chí Minh - vị lãnh tụ thiên tài được Unesco vinh danh là Anh hùng giải phóng dân tộc, Nhà văn hóa kiệt xuất của Việt Nam. Người không chỉ để lại hệ thống tư tưởng lý luận đồ sộ là tài sản vô cùng quý giá soi đường, chỉ lối cho sự nghiệp cách mạng của toàn Đảng, toàn dân ta đi đến thắng lợi cuối cùng; đặc biệt là phong cách ứng xử văn hóa mang đậm bản sắc dân tộc, kết tinh đỉnh cao của tinh hoa văn hóa nhân loại. Bài viết tập trung phân tích, làm rõ những nội dung cơ bản trong phong cách ứng xử Hồ Chí Minh và ý nghĩa trong nâng cao văn hóa ứng xử trong Công an nhân dân theo phong cách ứng xử Hồ Chí Minh.

Từ khóa: Công an nhân dân; văn hóa ứng xử; phong cách; ứng xử; Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Ho Chi Minh, a genius leader honored by UNESCO as the hero of national liberation and the outstanding culturalist of Viet Nam, left a huge system of theoretical ideologies which is an extremely valuable asset to light and guide the revolutionary cause of the Party and people to the final victory; especially, he was example of the cultural style and behaviors imbued with national identity, crystallized of human cultural quintessence. The paper analyzed and clarified the key characteristics of Ho Chi Minh's style and behaviors and their significance in improving the culture and behaviors in the People's Public Security according to Ho Chi Minh's style and behaviors.

Keywords: People's Public Security; culture and behaviors; style and behaviors; President Ho Chi Minh.

NGÀY NHẬN: 18/4/2023

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 20/5/2023

NGÀY DUYỆT: 16/6/2023

1. Đặt vấn đề

Văn hóa ứng xử (VHUX) trong Công an nhân dân (CAND) là hệ thống những giá trị chi phối nhận thức, thái độ, hành vi ứng xử của từng cá nhân, tổ chức CAND. Đồng thời, phản ánh trình độ, phẩm chất đạo đức của cán bộ CAND, góp phần củng cố, tăng cường sức mạnh đoàn kết, thực hiện hoàn thành nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự an toàn xã hội.

Nâng cao VHUX trong CAND là nhằm

nâng cao nhận thức cho cán bộ, chiến sĩ (CBCS) về tác phong làm việc, tính nhân văn trong các hoạt động nghiệp vụ, xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng, nâng cao đạo đức cách mạng, đẩy lùi sự suy thoái về đạo đức, lối sống... Từ đó, giúp CBCS vận dụng ứng xử trong công tác, sinh hoạt hằng ngày để hướng tới mục đích lớn nhất là phục vụ Nhân dân ngày tốt hơn.

** ThS, Trường Đại học Kỹ thuật - Hậu cần Công an nhân dân*

2. Phong cách ứng xử Hồ Chí Minh

Một là, phong cách thật tâm, thật lòng. Đây là điểm đầu tiên đáng chú ý nhất trong phong cách ứng xử (PCUX) của Người. Đó là, dù với bất cứ ai, không phân biệt giai cấp, tầng lớp, giới tính, tôn giáo, quá khứ hay hiện tại, Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn luôn gần gũi, thật tâm, thật lòng với họ. Người cũng nhấn nhủ cán bộ, đảng viên cần phải thật tâm, thật lòng trong công việc. Trước hết, Người yêu cầu những điều gì mà bản thân mình không muốn thì đừng làm cho người khác; thật lòng phục vụ tận tâm, tận lực cho Nhân dân, cán bộ là đày tớ trung thành của Nhân dân. Người dạy cán bộ “trong làm việc thì phải siêng năng, ngăn nắp, có tinh thần phụ trách, đã làm việc gì thì làm cho kỳ được, làm đến nơi đến chốn, chớ làm dối. Cách cư xử đối với đồng bào thì phải nên thành thực, thân ái, sẵn lòng giúp đỡ”¹.

Hai là, sự chân tình, chu đáo, yêu thương, tôn trọng và quý mến con người. Sự ân cần, niềm nở, chu đáo xuất phát từ cái tâm trong sáng và tấm lòng rộng mở. Chỉ cần một lời chào chân tình, một nụ cười niềm nở, một cử chỉ vượt ngoài quy cách thông thường, Người đã xóa bỏ mọi cách biệt về chức vụ, địa vị, giữa cấp trên với cấp dưới, giữa Lãnh tụ với Nhân dân; đem đến cho mọi người ý thức về sự bình đẳng hoàn toàn giữa những con người tự do và dân chủ trên cơ sở tôn trọng giá trị nhân phẩm con người.

Khi đọc Bản Tuyên ngôn Độc lập ngày 02/9/1945 sự kiện trọng đại của cả dân tộc, giây phút dừng lại giữa chừng, Người hỏi: “Tôi nói đồng bào nghe rõ không?” thật bất ngờ, nhưng cũng thật bình dị làm xóa đi khoảng cách giữa Người với hàng triệu người dân đang đứng dưới quảng trường. Đây cũng chính là nét tiêu biểu của phong cách giao tiếp Hồ Chí Minh với quần chúng nhân dân, với dân tộc về một kiểu giao tiếp hoàn toàn mới giữa Lãnh tụ với quần chúng nhân dân.

Ba là, phong cách ứng xử lịch lãm mà khiêm nhường, bình dị. Đây là nét nổi bật trong PCUX Hồ Chí Minh. Bằng cuộc đời hoạt động cách mạng phi thường, bằng nhân quan chính trị đặc biệt và hơn cả là tấm gương đạo đức sáng ngời đã đưa Chủ tịch Hồ Chí Minh lên hàng những nguyên thủ quốc gia có uy tín vào bậc nhất thế giới. Đức tính khiêm nhường là một trong những nét nổi bật của Người mà bất kỳ ai cũng đều phải thừa nhận. Người luôn là tấm gương mẫu mực về thực hiện *cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư*, Người nhấn mạnh: “Trời có bốn mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông; Đất có bốn phương: Đông, Tây, Nam, Bắc; Người có bốn đức: *cần, kiệm, liêm, chính*; thiếu một mùa thì không thành trời; thiếu một phương thì không thành đất; thiếu một đức thì không thành người”². Như vậy, bằng sự khiêm nhường, lịch lãm và bình dị đã làm nên nét ứng xử đặc trưng - nét ứng xử Hồ Chí Minh.

Bốn là, PCUX linh hoạt và tinh tế. Đó là sự linh hoạt, uyển bác và tinh tế trong ứng xử, nhất là với bạn bè thế giới, Chủ tịch Hồ Chí Minh thường không câu nệ về hình thức hay bị ràng buộc bởi những nghi lễ ngoại giao cứng nhắc mà luôn có cách ứng xử linh hoạt, tinh tế đem lại hiệu quả cao và gây ngạc nhiên cho tất cả mọi người. Những cử chỉ như khi xe của Người đến ngã tư đèn đỏ, Người đề nghị chờ đèn xanh mới đi tiếp; khi vào chùa, Người cũng bỏ dép để bèn ngoài theo quy định. Hay khi đi thăm đồng bào chống hạn, Người lội ngay xuống ruộng cùng đập guồng nước với bà con nông dân.

Có thể thấy, PCUX Hồ Chí Minh là sự chất lọc, cô đọng *chân - thiện - mỹ* của tinh hoa ứng xử dân tộc và nhân loại. Thành công của Người bởi tư tưởng sáng suốt, đường lối đúng đắn, phương pháp sáng tạo. Song, những thành công đó có phần đóng góp không nhỏ của PCUX Hồ Chí Minh.

3. Văn hóa ứng xử của Công an nhân dân theo phong cách ứng xử Hồ Chí Minh

Ngay từ khi chính quyền cách mạng mới ra đời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã xác định rõ bản chất cách mạng của CAND: “Công an nhân dân hoàn toàn khác công an đế quốc. Công an đế quốc là nanh vuốt của đế quốc để hà hiếp áp bức đa số Nhân dân... Công an nhân dân phải là kiểu mẫu, phải là người chuyên trách thi hành chính sách, phương châm của Đảng, Chính phủ cho tốt. Công an nhân dân phải thực sự phục vụ nhân dân”³; Người nhấn mạnh: “Mỗi người công an phải là một chiến sĩ... Tôi mong rằng toàn thể Công an sẽ cố gắng thi đua để lập công trong cuộc thắng lợi chung”⁴. Đồng thời, Người dặn dò CBCS CAND: “Làm Công an không phải làm quan cách mạng. Làm Công an là để giữ trật tự, an ninh cho nhân dân, xem xét tìm tòi âm mưu phản động làm hại nhân dân”⁵; Người dạy: “Đối với tự mình, phải cần, kiệm, liêm, chính. Đối với đồng sự, phải thân ái giúp đỡ. Đối với Chính phủ, phải tuyệt đối trung thành. Đối với nhân dân, phải kính trọng, lễ phép. Đối với công việc, phải tận tụy. Đối với địch, phải cương quyết, khôn khéo”⁶, đó là PCUX có văn hóa cần thiết đối với mỗi CBCS CAND.

Học tập PCUX Hồ Chí Minh, quán triệt đường lối, quan điểm của Đảng, Nhà nước về xây dựng văn hóa, con người Việt Nam và xây dựng lực lượng CAND cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, trong những năm qua, Đảng ủy Công an Trung ương, lãnh đạo Bộ Công an, cấp ủy, thủ trưởng Công an các cấp đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho CBCS, nhất là VHUX CAND. Nhận thức tầm quan trọng của VHUX, Bộ Công an đã ban hành Chỉ thị số 07/CT-BCA-X11 ngày 26/10/2016 về tăng cường lãnh đạo nâng cao VHUX CAND trong tình hình mới, đồng thời, phát động cuộc vận động “*Xây dựng phong cách người Công an nhân dân bản lĩnh, nhân văn, vì Nhân dân phục vụ*”; Thông tư số

27/2017/TT-BCA ngày 22/8/2017 quy định về quy tắc ứng xử của CAND...

Đến nay, từ nhận thức và thực tiễn hoạt động của lực lượng CAND, có thể khẳng định rằng, đội ngũ CBCS CAND đều có lập trường tư tưởng vững vàng, trung thành tuyệt đối với Đảng, Tổ quốc và Nhân dân; tận tụy, trách nhiệm với công việc; có phẩm chất đạo đức và lối sống trong sáng, lành mạnh; chấp hành nghiêm kỷ luật, kỷ cương, điều lệnh, giao tiếp ứng xử có văn hóa đã góp phần xây dựng hình ảnh người CBCS CAND “*Vì nước quên thân, vì dân phục vụ*”.

Thực hiện Thông tư số 27/2017/TT-BCA ngày 22/8/2017 quy định về quy tắc ứng xử của CAND, trong đó cốt lõi, quan trọng nhất đối với lực lượng CAND là thực hành văn hóa “*vì dân phục vụ*”, củng cố mối quan hệ gắn bó mật thiết với Nhân dân, làm cho Nhân dân “*hiểu Công an, yêu Công an và giúp đỡ Công an*”. Thực tiễn cho thấy, có biết bao tấm gương tiêu biểu của CBCS CAND một lòng một dạ vì Nhân dân phục vụ; sẵn sàng chiến đấu, hy sinh bảo vệ lợi ích và cuộc sống bình yên của Nhân dân. Dù bất cứ ở đâu, bất cứ trong hoàn cảnh nào, CBCS CAND cũng đã phát huy quyền làm chủ của người dân; tôn trọng và phát huy quyền và lợi ích chính đáng của công dân; đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, không phiền hà sách nhiễu; có thái độ đúng đắn, kính trọng, lễ phép với Nhân dân...

Hiện nay, đất nước ta đang đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, chúng ta đang phải đối mặt với những mặt trái của cơ chế thị trường, cái xấu đã và đang tác động đến nhận thức, lối sống làm cho một số chuẩn mực đạo đức xã hội bị xáo trộn. Một bộ phận CBCS CAND thiếu tu dưỡng, rèn luyện, có thái độ, cử chỉ, lời nói không đúng mực gây ra phản ứng của dư luận xã hội và quần chúng nhân dân. Đó là những biểu hiện của một lối sống, một phong cách làm việc thiếu văn hóa, không phù hợp với thuần phong mỹ tục và truyền

thống văn hóa của dân tộc Việt Nam. Vì vậy, việc nâng cao nhận thức và thực hành VHUX trong lực lượng CAND là nhiệm vụ thường xuyên liên tục góp phần xây dựng lực lượng CAND trong sạch, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước.

4. Một số giải pháp

Thứ nhất, tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 07/CT-BCA-X11, theo đó, cần quán triệt và thực hiện, nâng cao nhận thức, trách nhiệm, tính nêu gương của cấp ủy, thủ trưởng các cấp; gắn xây dựng VHUX với xây dựng, phát triển văn hóa, con người, học tập và làm theo PCUX Hồ Chí Minh. Tiếp tục nghiên cứu xây dựng bộ quy tắc VHUX trong CAND. Thường xuyên đưa nội dung giáo dục VHUX vào nội dung các hoạt động sinh hoạt chính trị, giáo dục truyền thống...

Đảng ủy Công an Trung ương, lãnh đạo Bộ Công an, cấp ủy, thủ trưởng Công an các cấp cần thường xuyên quan tâm, giáo dục, động viên CBCS, đồng thời, tăng cường công tác chỉ đạo, kiểm tra, chấn chỉnh tác phong làm việc của CBCS khi tiếp xúc với Nhân dân. Việc chấn chỉnh phải được thực hiện cụ thể, bắt đầu từ ăn mặc, phát ngôn, đi đứng, tư thế, tác phong đến thái độ, ý thức, trách nhiệm trước công việc của CBCS CAND.

Thứ hai, thực hiện tốt phong trào học tập, thực hiện nghiêm túc 6 điều Bác Hồ dạy Công an nhân dân, hưởng ứng các cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh - Công an nhân dân vì nước quên thân vì dân phục vụ”; “Công an nhân dân chấp hành nghiêm điều lệnh, xây dựng nếp sống văn hóa vì nhân dân phục vụ”. Đây là điều kiện thuận lợi để mỗi CBCS CAND có thêm vốn kiến thức VHUX, từng bước nâng cao nhận thức, bản lĩnh chính trị, tinh thần trách nhiệm và ý thức tận tụy phục vụ Nhân dân.

Thứ ba, tăng cường phối hợp với các cơ quan, ban, ngành để tranh thủ sự giúp đỡ, ủng hộ và tham gia giám sát, đóng góp ý kiến

từ các đoàn thể và Nhân dân. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, kịp thời phát hiện, chấn chỉnh, xử lý nghiêm những cán bộ vi phạm VHUX.

Thứ tư, phối hợp với Công an các địa phương và các trường CAND thường xuyên tổ chức các đợt tập huấn về VHUX và giao tiếp của lực lượng CAND cho CBCS Công an. Qua đó, giúp lực lượng CAND lựa chọn phương pháp kỹ năng ứng xử phù hợp đạt mục tiêu, yêu cầu của CAND. Các trường, học viện CAND, cần phải giáo dục và hướng dẫn cho học viên về VHUX và giao tiếp của lực lượng CAND ở từng môn học, khi tốt nghiệp ra trường, họ có kiến thức và kỹ năng giao tiếp VHUX để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

5. Kết luận

Phong cách Hồ Chí Minh nói chung, PCUX Hồ Chí Minh nói riêng là tài sản tinh thần vô cùng to lớn của Đảng, của dân tộc ta, hướng mọi người đến với cuộc sống chân - thiện - mỹ. Giá trị PCUX Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn sống mãi với thời gian, là hành trang quý giá để Đảng và Nhà nước ta vận dụng trong công tác xây dựng chính đốn Đảng, đặc biệt là để phát triển lực lượng CAND Việt Nam trong thời kỳ mới. □

Chú thích:

1. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 5*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2009, tr. 117.
2. “*Cần, kiệm, liêm, chính*” đăng trên báo *Cứu Quốc* ra ngày 30/5/1949.
- 3, 4, 5, 6. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 6*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2009, tr. 365, 10, 365, 10.

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I, II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021.
2. Phạm Văn Đồng. *Hồ Chí Minh một con người, một dân tộc, một thời đại, một sự nghiệp*. H. NXB Sự thật, 1990.
3. Mạch Quang Thắng. *Hồ Chí Minh đồng hành cùng dân tộc*. H. NXB Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh, 2017.